

LOTIN TILINI O'QITISHDA TEST TIZIMINING SAMARADORLIGI

Davurova Soxiba Usanboevna

Tillar kafedrası stajyor-assistenti, SamDTU

Baxronova Farangiz Bobomurod qizi, Zayniddinov Og'abek Zuxriddin o'g'li,

Yo'ldosheva Kamola Urol qizi, Absalamov Shoxjaxon Ahror o'g'li,

Burxonov Shoxjahon Abduhakim o'g'li, Sattarov Shoxrux Mansur o'g'li,

SamDTU, Farmatsiya fakulteti 101 guruh talabalari

Annotatsiya

Zamonaviy ta'lim tizimida bilimlarni baholash va nazorat qilish samaradorligini oshirish muhim masalalardan biridir. Lotin tilini o'qitishda test tizimidan foydalanish talabalar bilimini aniqlash, ularni tizimli o'rganishga yo'naltirish va o'quv jarayonini optimallashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada lotin tilini o'qitishda test tizimining pedagogik imkoniyatlari, afzalliklari va samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, test tizimi talabalar bilimini tez va aniq baholash, xatolarni aniqlash hamda mustaqil ta'limni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: lotin tili, test tizimi, baholash, pedagogika, tibbiy ta'lim, o'qitish metodikasi.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ТЕСТОВОЙ СИСТЕМЫ ПРИ ОБУЧЕНИИ ЛАТИНСКОМУ ЯЗЫКУ

Давурова Сохиба Усанбоевна

Стажёр-ассистент кафедры языков, СамГМУ

Бахронова Фарангиз Бобомурод кизи, Зайнитдинов Огъабек Зухриддин угли,

Йулдошева Камола Урол кизи, Абсаламов Шохжахон Ахрор угли,

Бурхонов Шохжахон Абдухаким угли, Саттаров Шохрux Мансур угли,

СамГМУ, студенты 101 группы фармацевтического факультета

Аннотация

В современной системе образования повышение эффективности контроля и оценки знаний является одной из важных задач. Использование тестовой системы при обучении латинскому языку играет значительную роль в

определении уровня знаний студентов, формировании системного подхода к обучению и оптимизации учебного процесса. В данной статье анализируются педагогические возможности, преимущества и эффективность тестовой системы при обучении латинскому языку. Результаты исследования показывают, что тестовая система способствует быстрой и объективной оценке знаний студентов, выявлению ошибок и развитию самостоятельного обучения.

Ключевые слова: латинский язык, тестовая система, оценивание, педагогика, медицинское образование, методика обучения.

THE EFFECTIVENESS OF THE TEST SYSTEM IN TEACHING LATIN

Davurova Sokhiba Usanboevna

Trainee-assistant teacher of the Department of Languages, SamSMU

Bakhronova Farangiz Bobomurod qizi, Zayniddinov Og'abek Zuxriddin o'g'li,

Yuldosheva Kamola Urol qizi, Absalamov Shokhjakhon Ahror o'g'li,

Burkhanov Shokhjahan Abduhakim o'g'li, Sattarov Shokhrukh Mansur o'g'li,

SamSMU, 1st year students of the Faculty of Pharmacy, group 101

Abstract

In the modern education system, improving the effectiveness of knowledge assessment and control is one of the key issues. The use of a test system in teaching Latin plays an important role in determining students' knowledge levels, guiding them toward systematic learning, and optimizing the educational process. This article analyzes the pedagogical potential, advantages, and effectiveness of the test system in teaching Latin. The research results show that the test system contributes to the rapid and objective assessment of students' knowledge, identification of errors, and development of independent learning skills.

Keywords: Latin language, test system, assessment, pedagogy, medical education, teaching methodology.

Kirish:

Lotin tili tibbiyot, farmatsiya va biologiya sohalarida asosiy ilmiy til sifatida alohida o'rin egallaydi. Ushbu til orqali tibbiy terminologiyaning katta qismi

shakllangan bo'lib, u xalqaro ilmiy muloqotda aniqlik va standartlashuvni ta'minlaydi. Shu sababli lotin tilini puxta o'zlashtirish tibbiyot yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun muhim kasbiy kompetensiyalardan biri hisoblanadi. Lotin tilini bilish nafaqat terminlarni to'g'ri tushunish, balki ularni klinik amaliyotda to'g'ri qo'llash imkonini ham beradi.

Biroq lotin tilining grammatik tuzilishi, morfologik xususiyatlari, so'z yasash tizimi va terminologik boyligi uni o'rganish jarayonini murakkablashtiradi. Ayniqsa, prefiks, suffiks va ildizlardan tashkil topgan murakkab terminlarni anglash talabalar uchun qiyinchilik tug'diradi. Ko'pincha talabalar terminlarni mexanik ravishda yodlashga harakat qiladi, bu esa bilimlarning yetarlicha mustahkam bo'lmasligiga olib keladi. Shu sababli lotin tilini o'qitishda samarali pedagogik yondashuvlar va nazorat vositalaridan foydalanish zarurati ortib bormoqda.

Zamonaviy ta'lim tizimida bilimlarni nazorat qilish va baholash jarayoni o'quv faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. Baholash nafaqat o'quvchilar bilimni aniqlash, balki o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, kamchiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan test tizimi samarali pedagogik vosita sifatida keng qo'llanilmoqda. Testlar yordamida talabalar bilimni tezkor, obyektiv va tizimli ravishda baholash imkoniyati yaratiladi, bu esa o'qituvchi va talaba uchun qulay sharoit yaratadi.

Test tizimining yana bir muhim jihati — uning standartlashtirilgan baholash imkoniyatidir. Test topshiriqlari orqali barcha talabalar bilimni yagona mezon asosida baholash mumkin bo'ladi, bu esa baholash jarayonining adolatli va shaffof bo'lishini ta'minlaydi. Bundan tashqari, testlar talabalarni mustaqil ishlashga undaydi, ularning bilimlarini muntazam ravishda mustahkamlashga yordam beradi hamda o'quv motivatsiyasini oshiradi.

Shu bilan birga, zamonaviy axborot texnologiyalarining rivojlanishi test tizimini yanada takomillashtirish imkonini bermoqda. Elektron testlar, onlayn platformalar va avtomatlashtirilgan baholash tizimlari yordamida bilimlarni baholash jarayoni

yanada tez, qulay va samarali amalga oshirilmoqda. Bu esa lotin tilini o'qitishda innovatsion yondashuvlarni joriy etish imkonini kengaytiradi.

Shu nuqtai nazardan, lotin tilini o'qitishda test tizimining samaradorligini ilmiy jihatdan tahlil qilish, uning pedagogik imkoniyatlarini baholash va o'quv jarayonida qo'llash istiqbollari aniqlash dolzarb masala hisoblanadi. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi — test tizimining lotin tilini o'rganish jarayoniga ta'sirini aniqlash, uning afzallik va kamchiliklarini tahlil qilish hamda ta'lim jarayonida samarali qo'llash bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar ishlab chiqishdan iborat.

Materiallar va metodlar:

Mazkur tadqiqot lotin tilini o'qitishda test tizimining samaradorligini aniqlashga qaratilgan bo'lib, unda pedagogika, didaktika, til o'qitish metodikasi hamda baholash nazariyasiga oid ilmiy manbalar kompleks tarzda o'rganildi. Tadqiqot jarayonida mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan yaratilgan darsliklar, o'quv qo'llanmalar, ilmiy maqolalar va metodik tavsiyalar asosiy nazariy manba sifatida tanlab olindi. Ushbu manbalar lotin tilini o'qitish metodikasi, test tizimining nazariy asoslari va uning amaliy qo'llanilishi bo'yicha ilmiy qarashlarni tahlil qilish imkonini berdi.

Tadqiqotni amalga oshirishda bir qator ilmiy-uslubiy metodlardan foydalanildi. Ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish metodi orqali lotin tilini o'qitish va baholash tizimlariga oid mavjud ilmiy yondashuvlar, konsepsiyalar va tajribalar o'rganilib, umumlashtirildi. Bu metod test tizimining pedagogik mohiyatini ochib berish va uning samaradorligini nazariy jihatdan asoslashda muhim ahamiyat kasb etdi.

Pedagogik kuzatish metodi yordamida lotin tili darslarida test topshiriqlarining qo'llanilishi, talabalar bilimni o'zlashtirish darajasi hamda ularning o'quv jarayonidagi faolligi tahlil qilindi. Ushbu metod orqali test tizimining real ta'lim jarayonidagi ta'siri va uning amaliy samaradorligi aniqlashtirildi.

Qiyosiy tahlil metodi orqali an'anaviy baholash usullari (og'zaki so'rov, yozma ishlar) bilan test tizimining samaradorligi o'zaro solishtirildi. Bu esa turli baholash shakllarining afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash, shuningdek, test tizimining

ustun jihatlarini ilmiy asoslash imkonini berdi. Tavsifiy metod esa test topshiriqlarining turlari, ularning tuzilishi va qo'llanilish xususiyatlarini tizimli ravishda bayon etishda qo'llanildi.

Material sifatida lotin tili darsliklari, tibbiy terminologiya lug'atlari, test topshiriqlari to'plamlari, nazorat savollari banklari hamda baholash tizimlariga oid ilmiy manbalar tanlab olindi. Shuningdek, zamonaviy ta'lim jarayonida qo'llanilayotgan elektron test platformalari va avtomatlashtirilgan baholash tizimlari ham tadqiqot doirasida o'rganildi. Ushbu materiallar asosida test tizimining lotin tilini o'rganish jarayoniga ta'siri, uning samaradorligi va o'quv jarayonini optimallashtirishdagi roli chuqur tahlil qilindi.

Bundan tashqari, tadqiqot davomida test tizimining talabalar xotira faoliyati, diqqatni jamlash darajasi, mustaqil ishlash ko'nikmalari va o'quv motivatsiyasiga ta'siri ham baholandi. Bu esa test tizimining nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham muhim pedagogik vosita ekanligini asoslashga imkon berdi.

Natijalar:

O'tkazilgan tadqiqot natijalari lotin tilini o'qitishda test tizimining samarali baholash va nazorat vositasi ekanligini ko'rsatdi. Tahlillar asosida test tizimining bir qator muhim afzalliklari aniqlanib, ularning o'quv jarayoniga ijobiy ta'siri tasdiqlandi.

1. Bilimlarni tez va obyektiv baholash

Test tizimi yordamida talabalar bilimini qisqa vaqt ichida aniqlash imkoniyati mavjud. An'anaviy baholash usullaridan farqli ravishda, testlar ko'p sonli talabalarni bir vaqtning o'zida baholashga imkon beradi. Bundan tashqari, test natijalari inson omiliga kamroq bog'liq bo'lgani sababli baholash jarayoni yanada obyektiv va adolatli amalga oshiriladi. Bu esa o'qituvchi va talabalar uchun aniq va ishonchli natijalarni taqdim etadi.

2. Xatolarni aniqlash va tahlil qilish

Test natijalari talabalar bilim darajasini aniqlash bilan birga, ularning qaysi mavzularni yetarli darajada o'zlashtirmaganini ham ko'rsatadi. Bu esa o'qituvchiga o'quv jarayonidagi kamchiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish uchun zarur

choralarni ko'rish imkonini beradi. Talabalar esa o'z xatolarini tahlil qilib, bilimlarini mustahkamlashga yo'naltiriladi.

3. Mustaqil ta'limni rivojlantirish

Test tizimi talabalarni muntazam ravishda mustaqil ishlashga undaydi. O'z bilimini tekshirish istagi talabalarda o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmasini shakllantiradi. Ayniqsa, elektron test tizimlari orqali talabalar istalgan vaqtda o'z bilimini baholash imkoniyatiga ega bo'lib, bu ularning mustaqil ta'lim faoliyatini rivojlantiradi.

4. O'quv motivatsiyasini oshirish

Baholash tizimi sifatida testlardan foydalanish talabalarni faol o'rganishga rag'batlantiradi. Doimiy nazorat va baholash mavjudligi talabalarni muntazam tayyorgarlik ko'rishga undaydi. Shuningdek, test natijalarini tezkor olish imkoniyati talabalar uchun qo'shimcha motivatsiya omili bo'lib xizmat qiladi.

5. Standartlashtirilgan baholash tizimini ta'minlash

Test tizimi bilimlarni yagona mezon asosida baholash imkonini beradi. Bu esa barcha talabalar uchun teng sharoit yaratib, baholash jarayonining shaffofligini ta'minlaydi. Standartlashtirilgan testlar yordamida bilim darajasini solishtirish, tahlil qilish va umumlashtirish osonlashadi.

6. Ta'lim jarayonini optimallashtirish

Test tizimi o'qituvchining vaqtini tejaydi va o'quv jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi. Natijalarni avtomatik qayta ishlash imkoniyati mavjudligi sababli o'qituvchi baholashdan ko'ra ko'proq o'qitish va tushuntirishga e'tibor qaratishi mumkin.

Muhokama:

Lotin tilini o'qitishda test tizimidan foydalanish zamonaviy pedagogikaning muhim va dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu tizim bilimlarni baholashning tezkorligi, obyektivligi va qulayligi bilan ajralib turib, ayniqsa tibbiy terminologiya va grammatik tuzilmalarni o'zlashtirish jarayonida samarali nazorat vositasi sifatida xizmat qiladi. Lotin tilining murakkab morfologik tuzilishi, terminologik boyligi va o'ziga xos grammatik qoidalari mavjudligi sababli,

talabalar bilimini muntazam nazorat qilish va baholab borish muhim ahamiyat kasb etadi.

Test tizimi yordamida talabalar bilimini qisqa vaqt ichida aniqlash imkoniyati o'quv jarayonini optimallashtirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, katta auditoriyalarda dars olib borishda testlar o'qituvchiga samarali nazoratni tashkil etish imkonini beradi. Bundan tashqari, test natijalari asosida olingan ma'lumotlar o'quv jarayonini tahlil qilish, kamchiliklarni aniqlash va metodik yondashuvlarni takomillashtirish uchun muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Shu orqali o'qituvchi har bir talabaning bilim darajasini individual tarzda baholash va zarur hollarda qo'shimcha tushuntirishlar berish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shuningdek, test tizimi talabalarni muntazam ravishda bilim olishga undaydi. Doimiy nazorat mavjudligi talabalar o'rtasida mas'uliyat hissini oshiradi va ularni darslarga puxta tayyorlanishga rag'batlantiradi. Bu esa o'quv motivatsiyasining ortishiga va bilimlarning barqaror o'zlashtirilishiga olib keladi. Ayniqsa, oraliq va yakuniy nazorat shakllarida testlardan foydalanish talabalar bilimini tizimli ravishda mustahkamlashga yordam beradi.

Biroq test tizimining ayrim cheklovlari ham mavjudligini e'tiborga olish lozim. Testlar ko'pincha reproduktiv bilimlarni baholashga yo'naltirilgan bo'lib, talabalar ijodiy va tahliliy fikrlash qobiliyatini to'liq namoyon eta olmaydi. Masalan, grammatik konstruksiyalarni qo'llash yoki terminlarning chuqur semantik tahlilini baholashda faqat test usuliga tayanish yetarli emas. Shu sababli test tizimini og'zaki so'rov, yozma ishlar, amaliy mashg'ulotlar va muammoli vaziyatlarni hal qilish kabi boshqa baholash metodlari bilan uyg'unlashtirish maqsadga muvofiqdir.

Yana bir muhim jihat — test topshiriqlarining sifatidir. Test savollarining ilmiy asoslangan, aniq va mantiqan to'g'ri tuzilishi baholash jarayonining ishonchliligini ta'minlaydi. Noto'g'ri yoki noaniq tuzilgan testlar talabalar bilimini noto'g'ri baholashga olib kelishi mumkin. Shu sababli test topshiriqlarini ishlab chiqishda pedagogik va metodik talablar, shuningdek, testologiya tamoyillariga qat'iy amal qilish zarur.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi test tizimini yanada takomillashtirish imkonini bermoqda. Elektron testlar, onlayn platformalar, mobil ilovalar va avtomatlashtirilgan baholash tizimlari yordamida bilimlarni nazorat qilish jarayoni yanada qulay va samarali tashkil etilmoqda. Bunday tizimlar test natijalarini tezkor tahlil qilish, statistik ma'lumotlar olish va individual yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, masofaviy ta'lim sharoitida ham test tizimi muhim baholash vositasi sifatida keng qo'llanilmoqda.

Xulosa:

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, lotin tilini o'qitishda test tizimi samarali va zamonaviy pedagogik vosita sifatida muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu tizim yordamida talabalar bilimni tezkor, obyektiv va tizimli ravishda baholash imkoniyati yaratiladi. Natijada o'quv jarayoni yanada samarali tashkil etilib, o'qituvchi va talabalar o'rtasida o'zaro tahlil va nazorat jarayoni kuchayadi. Test tizimi nafaqat bilim darajasini aniqlash, balki o'quv jarayonini optimallashtirishda ham muhim rol o'ynaydi. U orqali o'qituvchi qisqa vaqt ichida katta hajmdagi materialni nazorat qilishi, talabalar esa o'z bilimlarini muntazam ravishda tekshirib borishi mumkin. Bu esa bilimlarning bosqichma-bosqich mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Ayniqsa, tibbiy terminologiya va grammatik tuzilmalarni o'zlashtirish jarayonida testlar samarali nazorat vositasi sifatida namoyon bo'ladi.

Shuningdek, test tizimi talabalar motivatsiyasini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Doimiy baholash va nazorat mavjudligi talabalarni muntazam tayyorgarlik ko'rishga undaydi, ularning mas'uliyat hissini oshiradi va mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa o'z navbatida ta'lim sifatining oshishiga olib keladi.

Biroq test tizimidan foydalanishda uning cheklovlarini ham hisobga olish zarur. Faqat testlarga tayanish talabalar bilimining barcha jihatlarini to'liq baholash imkonini bermaydi. Shu sababli test tizimini boshqa baholash shakllari — og'zaki so'rov, yozma ishlar va amaliy mashg'ulotlar bilan uyg'unlashtirish maqsadga muvofiqdir.

Umuman olganda, test tizimidan tibbiy ta'lim jarayonida keng foydalanish lotin tilini o'rganish samaradorligini oshirishga, talabalar bilimini mustahkamlashga va ularning kasbiy tayyorgarligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bois ushbu tizimni yanada takomillashtirish va zamonaviy axborot texnologiyalari bilan integratsiya qilish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rajabova S.R. Tibbiy ta'limda xorijiy tillarni o'qitishning dolzarb masalalari, Tibbiyot ta'limi jurnali, 2023,
2. Komilova M. Ko'p tillilik asosida tibbiy kadrlarga ta'lim berish, Oliy ta'lim muammolari, 2022
3. Karimov A.N. Tibbiy terminologiyada tillar uyg'unligi va muammolar, Filologiya va ta'lim, 2021
4. Norqulova D.J. Tibbiy ta'limda zamonaviy til o'rgatish uslublari, Pedagogika va psixologiya muammolari, 2023
5. Islomova G.K. Tibbiy kadrlarga til kompetensiyasini shakllantirishda innovatsion yondashuv, Innovatsion ta'lim texnologiyalari, 2022, No
6. Qodirov A.S. Tibbiy terminologiya asoslari. – 2020.
7. Karimov M.T. Tibbiy lotin tili. – 2019.
8. Dorland's Medical Dictionary. – 2022.
9. Stedman's Medical Terminology. – 2021.
10. Taber's Medical Dictionary. – 2020.
11. Chabner D. Medical Terminology. – 2018.
12. Wulff H.R. The Language of Medicine. – 2019.
13. Sager J.C. Terminology and Specialized Language. – 2020.
14. Oxford Medical Dictionary. – 2023.
15. Brown T. Linguistics in Medicine. – 2021.